

JÕULUAJA TEINE PÜHAPÄEV AD 2021

Jh 7:14–18 (Sk 3:6–10; Hb 2:11–15)

14 [Alles]¹ pühade keskpaiku läks Jeesus üles pühakotta ja õpetas.

15 Juudid panid seda imeks ja ütlesid: «Kuidas see tunneb Kirja ilma õppimata?»

16 Siis Jeesus vastas neile: «Minu õpetus ei ole minu, vaid Tema oma, kes minu on saatnud.

17 Kui keegi tahab teha Tema tahtmist, küll ta tunneb õpetusest ära, kas see on Jumalast või räägin ma iseenesest.

18 Iseenele mõtete esitaja taotleb tunnustust iseendale, aga kes taotleb tunnustust sellele, kes ta on saatnud, see on tõene ning temas ei ole valet.»

Sissejuhatus

Kiriku pärimuse järgi on neljanda evangeeliumi autoriks apostel Johannes, keda evangeeliumis endas nimetatakse «jüngriks, keda Jeesus armastas». Johannes pärines Galileast Betsaidast, ta oli Sebedeuse ja Saloome poeg ning apostel Jaakobus Vanema vend. Pärimuse järgi elas ta ainsana Jeesuse kaheteistkümnest apostlist kõrge vanaduseni ning suri loomulikku surma.

Evangeeliumi lõpul sõnastab autor ühemõtteliselt oma kirjatöö eesmärgi: «Jeesus tegi jüngrite ees veel palju muid tunnustähti, mida ei ole sellesse raamatusse kirja pandud, aga need on kirja pandud, et te usuksite, et Jeesus on Kristus, Jumala Poeg, ja et teil uskudes oleks elu Tema nimes.» (Jh 20:30j) Kirikuisad järeldavad sellest, et Johannese evangeelium on kirjutatud aasta 100 paiku², tükk aega pärast kolme esimest evangeeliumi, mida autor tundis ja mida ta pidas vajalikuks täiendada eeskätt õpetuslikult seisukohalt.

Erinevalt kolmest esimesest evangeeliumist, mis põhiosas keskenduvad Jeesuse avaliku tegevuse viimasele aastale ning kujutavad seda jätkuva teekonnana Galileast Jeruusalemma, kus «viiakse lõpule kõik see, mis prohvetid on kirjutanud Inimese Pojast» (Lk 18:31), kõneleb Johannes kolmest erinevast korrast, mil Jeesus Galileast Jeruusalemma rändas, ning kuigi on mitmeid teiste evangeeliumidega kattuvaid jutustusi, on umbes üheksa kümnendikku Johannese evangeeliumis esitatud materjalist selline, mida ei leia ülejäänud kolmest.

¹ EELK Kirikukäsiraamatu Lugemiste raamatus algab lugemine sõndega: «Pühade keskpaiku...»

² Uuemas kirjanduses on mitmeid autoreid, kes on Johannese evangeeliumi arvatava kirjutamisaja nihutanud märksa varasemaks, ajavahemikku aastast 40 kuni aastani 60.

Laias laastus jaguneb Johannese evangeelium kaheks suureks osaks, mida võiks pealkirjastada kui «Jeesus ja maailm» (Jh 1:19–12:36) ning «Jeesus ja Tema jüngrid» (Jh 13:1–21:25). Esimese osa raamistuseks on ühelt poolt üldine sissejuhatus kogu evangeeliumile (Jh 1:1–18) ning teiselt poolt pessimistlik kokkuvõte (Jh 12:37–50), milles tõdetakse, et «ehkki Jeesus oli nende silma all teinud nii suuri tunnustähti, ei uskunud nad siiski Temasse» (Jh 12:37).

Evangeeliumi keskseks teoloogiliseks teemaks on Selle tulemine, «kes tuleb ülalt» ja «on üle kõikide» (Jh 3:31) ning kes, olles «pärit Jumala juurest», «läheb tagasi Jumala juurde» (Jh 13:3). Just siin vastanduvad teravalt [vaenulik] maailm ja Jeesuse jüngrid, kusjuures tolle vaenuliku, jumalatu maailma esindajateks on paraku eeskätt need, kes peaksid olema Jumala omad ja kelle süü on seetõttu märksa rängem kui nende oma, kes on sündinud [vaimulikult] pimedana.³ Evangeeliumi proloogis väljendatakse seda sõnadega: «Ta tuli omade keskele, ent omad ei võtnud Teda vastu.» (Jh 1:11)

Vastandiks on need, kes Ta vastu võtavad – neile «andis Ta meelevalla saada Jumala lasteks» (Jh 1:12). Nagu Jumala igavene Sõna sai lihaks, sündides inimesena siia maailma, nii sünnivad Temas need, kes «usuvad Tema nimesse», igaveseks eluks. Jumala Poeg on tulnud alla maa peale (vrd nt Jh 6:33), et maapealsed võiksid Temas saada ülendatud taevasse. Temas on «taevas avatud» (vrd Jh 1:51) ning pärast oma ülestõusmist on Jeesus läinud taevasse, Isa juurde, tagasi, et seal omadele aset valmistada (Jh 14:2).

Kiriku traditsioon näeb Johannese evangeeliumi ka väga sakramentaalse tekstina: selle keskmes on algusest lõpuni nii ristimine kui armulaud⁴, millele lisandub jüngritele pattudest lahtimõistmise meelevalla andmine pärast Jeesuse ülestõusmist (Jh 20:22j).

Vähemalt analoogiana tuletab Johannese evangeeliumi ülesehitus meelde ka vanakirikliku jumalateenistuse jagunemist katekuumenite ja usklike missaks.⁵ Esimese osa kõrgpunktiks oleks sellise vaatlusviisi puhul pimedana sündinu tervendamine (Jh 9) kui ettevalmistus ristimiseks ning Laatsaruse ülesäratamine surnuist (Jh 11) kui ristimise võrdpilt, mille kommentaariks sobivad Jeesuse poolt veidi hiljem öeldud sõnad: «Tõesti, tõesti, ma ütlen teile, kui nisuiua ei lange maasse ega sure, siis see jääb üksi, aga kui see sureb, siis see kannab palju vilja. Kes oma elu armastab, see kaotab selle, ja kes oma elu vihkab selles maailmas, see hoiab selle igaveseks eluks. Kes tahab mind teenida, peab järgnema mulle, ja kus olen mina, sinna saab ka mu teenija.» (Jh 12:24–26) Evangeeliumi teine osa –

³ Vrd Jh 9:41: «Kui te oleksite pimedad, ei oleks teil pattu. Aga et te nüüd ütlete: «Meie näeme», siis jääb teie patt teile.»

⁴ Kuigi Johannese evangeelium ei too erinevalt kolmest esimesest evangeeliumist meieni Püha Õhtusöömaaja kirjeldust.

⁵ See seletaks ka – arkaandistsipliini silmas pidades –, miks Johannes ei kirjelda Püha Õhtusöömaaga.

usklike missa võrdpildina – keskendub viimasel õhtusöömaajal kõneldule ja toimunule, risti ja ülestõusmise müsteeriumile ning uuele elule, mis ulatub ajast igavikku (vrd Jh 21:22j).

Igal juhul tuleb Johannese evangeeliumi lugedes ja tõlgendades pidada meeles ühelt poolt pidevat vastuolu Jeesuse ja Tema omade ning vaenuliku, jumalatu maailma vahel, ning teiselt poolt seda, et evangeeliumis avalduvad usutõed Jeesuse, Jumala lihaksaanud Sõna kohta kõnelevad samaaegselt ka nendest, kes nagu Temagi «ei ole sündinud verest, ei liha tahtest, ei mehe tahtest, vaid Jumalast» (Jh 1:13).

Keelelisi märkuseid

Alles – Ἦδη δὲ – võiks tõlkida ka «nüüd aga» või «viimaks aga».⁶

Pühade keskpaiku – τῆς ἑορτῆς μεσοῦσης – sõna ἑορτή tähendab «pidustus», «püha», «pühapidamine».⁷ «Pühade keskpaik» tähistab tõenäoliselt ajavahemikku lehtmajadepüha teisest kuni seitsmenda päevani – tegemist on esimesest ja kaheksandast veidi argisemate pidupäevadega, mil on lubatud mitmesugused pühadega seotud toimingud (näiteks toidu ostmine ja valmistamine). Tõenäoliselt lubas see Jeesusel lihtsamini rahva hulgas varjatuks jääda.

Läks Jeesus üles – ἀνέβη ὁ Ἰησοῦς – sõna ἀναβαίνω tähendab «üles minema», «[mäkke] tõusma» «üles astuma». Nii Jeruusalemma kui eriti templimäele minek tähendab üles minemist nii sõna otseses kui veelgi enam vaimulikus mõttes.

Pühakotta – εἰς τὸ ἱερόν – sõna ἱερόν tähendab «pühapaik», «pühamu», «tempel».

Panid seda imeks – ἐθαύμαζον – sõna θαυμάζω tähendab «imestama», «imeks panema», ka «imetlema».

Ja ütlesid – λέγοντες – «üteldes».⁸

Tunneb Kirja ilma õppimata – γράμματα οἶδεν μὴ μεμαθηκώς – kreekakeelses originaalis kasutatakse siin mõlema verbi puhul täisminevikku, mida on raske otse tõlkida. Väljendi mõte võiks ehk olla: «Kuidas Temast on saanud kirjatundja ilma, et Ta

⁶ Salmi algus viitab Jeesuse poolt enne lehtmajadepühi öeldud sõnadele, et Ta ei lähe neiks pühiks [avalikult] üles Jeruusalemma, kuna Tema aeg ei ole veel täis saanud (Jh 7:2–10).

⁷ Sellel sõnal puudub kreeka keeles erinevalt eestikeelsest sõnast «püha» etümoloogiline seos pühadusega.

⁸ Võiksime salmi esimese poole hea tahte korral tõlkida ka: «Ja juudid imetlesid [Teda], üteldes...»

oleks [kunagi] õppinud?»⁹ Σὸνα γράμμα, mis on siin mitmuses – γράμματα – tähistab nii kirjutatud teksti kui ka kirjatähte.¹⁰

Siis Jeesus vastas neile – ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς καὶ εἶπεν – «Jeesus vastas neile ja ütles».¹¹

Minu õpetus – Ἡ ἐμὴ διδασχὴ – sõna διδασχὴ tähistab nii õpetust kui õpetamist.¹²

Kes minu on saatnud – πέμψαντός με – «minu läkitanu». Σὸνα πέμπω tähistab enamasti kellegi saatmist mingi kindla ülesande ja/või eesmärgiga.

Tahab – θέλη – «tahaks».

Teha – ποιεῖν – sõna ποιέω tähendab «tegema», «teostama», ka «looma».¹³

Iseenese mõtete esitaja – ὁ ἀφ' ἑαυτοῦ λαλῶν – «iseenesest rääkija».¹⁴

Taotleb tunnustust iseendale – τὴν δόξαν τὴν ἰδίαν ζητεῖ – «otsib omaenda au».¹⁵ Σὸνα δόξα tuleneb verbist δοκέω – «arvama», «mõtlemine», «[kellestki midagi] pidama» – ja tähendab «arvamus», «hinnang», tähistades sellest tulenevalt ka kellegi väarikust, auväarsust, hiilgust, sära, majesteetlikkust, aulisust. Σὸνα ζητέω, mida Jh 7 kasutatakse kümme korda, tähendab «otsima», «taotlema», «nõudma», «nõudlema».

Aga kes taotleb tunnustust sellele, kes ta on saatnud – ὁ δὲ ζητῶν τὴν δόξαν τοῦ πέμψαντος αὐτόν – «aga oma läkitajale austuse taotleja».¹⁶

⁹ Igal juhul tähendab täisminevik siin seda, et Jeesus mitte lihtsalt ei tea üht-teist Pühakirjast, vaid tunneb seda täielikult.

¹⁰ Juutide sõnu võib mõista ka üleoleva märkusena: «Kuidas see siin on ilma õppimata suutnud tähed selgeks saada?»

¹¹ See on rohkem kui lihtsalt keelekasutuse küsimus: sõna ἀποκρίνομαι – «vastama», «vastust andma» – tähendusvarjunditeks on nii teatav lõplikkus kui ka vastandumine. Selle sõna tüveks olev verb κρίνω tähendab «eristama», «eraldama», «[läbi] uurima», «otsustama», «kohut mõistma».

¹² Niisiis võiks Jeesuse lauset tõlgendada ka: «Kui mina õpetan, siis [tegelikult] ei õpeta mitte mina, vaid see, kes on mu saatnud.»

¹³ Muuhulgas on siit pärit ka sõna ποίημα – «teos», «poeem» –, nt Ef 2:10: «Sest meie oleme Tema teos...», mida võiks tõlkida ka: «Meie oleme Tema loome...» või tõeliselt poeetiliselt: «Meie oleme Tema poeem...»

¹⁴ 1968. aasta piiblitõlkes: «Kes iseenesest räägib».

¹⁵ 1739. aasta Piiblis: «se otsib ennese au»; 1968. aasta piiblitõlkes: «see otsib iseenese austust».

¹⁶ 1739. aasta Piiblis: «agga kes selle au otsib, kes tedda on läkkitanud»; 1968. aasta piiblitõlkes: «aga kes otsib selle austust, kes teda on läkitanud».

See on tõene¹⁷ – οὗτος ἀληθῆς ἐστίν – sõna ἀληθῆς koosneb eitavast eesliitest α ja verbist λανθάνω – «varjul olema», «peidetud/tundmatu olema».¹⁸

Temas ei ole valet – ἀδικία ἐν αὐτῷ οὐκ ἔστιν – sõna ἀδικία koosneb eitavast eesliitest α ja sõnast δίκη – «õige», «õiglane», «sobiv», «kohane», «kombekas» – ning tähendab «ülekohus», «ebaõiglus».¹⁹

Sisuline analüüs

Johannese evangeeliumi 7. peatükk järgneb 6. peatükis kirjeldatud vastasseisule paasapühade aegu: Jeesus kõneleb seal endast kui tõelisest taevast alla tulnud Eluleivast, saades seeläbi mitte ainult «juutide», s.t kas Tema suhtes uudishimuliku, ükskõikse või vaenuliku rahvahulga ja selle juhtide, vaid ka paljude omaenda jüngrite pahameele või vähemalt mõistmatuse osaliseks: «Siis paljud Tema jüngrid ütlesid seda kuuldes: «See sõna on ränk, kes suudab seda kuulda?» [...] Seepeale lahkusid paljud Ta jüngritest Tema juurest ega käinud enam koos Temaga.» (Jh 6:60.66)

Jeesuse diagnoos jüngrite mõistmatusele oli sarnane juba Johannese evangeeliumi alguses antud hinnangule jumalatu maailma kohta: «Vaim on see, kes elustab, lihast ei ole mingit kasu. Sõnad, mis ma teile olen rääkinud, on vaim ja elu. Kuid teie seas on mõned, kes ei usu.» (Jh 6:63j; vrd Jh 1:5.11; 3:11j) Isegi Jeesuse kõige lähema jüngriteringi seas on «kurat», kes kavatseb Teda reeta (vrd Jh 6:70j).

Vastuolu oli juba niivõrd terav, et Jeesust taheti tappa (Jh 7:1). Ometi tegid Jeesuse vennad²⁰ Talle ettepaneku minna lehtmajadepühaks Jeruusalemma – selleks, et Jeesuse tegusid nähes võiksid juudid Temasse uskuma hakata (Jh 7:2j). Kui evangelist sedastab seejärel, et «isegi Jeesuse vennad ei uskunud Temasse» (Jh 7:5), siis peab ta silmas mitte usku Jeesuse erakordsusesse ja imelistesse tegudesse, vaid tõelist usku – usku sellesse, et Ta on Kristus, Jumala Poeg, ja et Temas on igavene elu (vrd Jh 20:31).

Jeesuse vennad usuvad, et «juutide» (s.t Jeesuse suhtes kas ükskõiksete või vaenulike inimeste, sh rahvajuhitide – Jeesuse hinnangu kohaselt aga jumalatu maailma) veenmine või vähemalt nendega hea ja rahumeelne läbisaamine on võimalik: kui inimesed

¹⁷ 1739. aasta Piiblis: «se on tössine»; 1968. aasta piiblitõlkes: «see on tõeline».

¹⁸ Niisiis on tõde – ἀλήθεια – kreeka keeles miski, mis on või vähemalt peaks olema ilmselge, vastuvaidlematult äratuntav.

¹⁹ 1739. aasta Piiblis: «ühtegi ülekohut ei olle temma sees»; 1968. aasta piiblitõlkes: «temas ei ole ülekohut». 1989. aasta Uues Testamendis, millel põhineb 1997. aasta redaktsioon, tõlgitakse viimasest veidi õnnestunumalt: «Temas ei ole valskust».

²⁰ Kiriku pärimuse järgi oli tegemist Jeesuse nõbudega või Joosepi lastega võimalikust varasemast abielust.

näeksid, milline Jeesus tegelikult on, küllap nad siis loobuksid oma vaenust Tema vastu. Jeesus vajab lihtsalt senisest suuremat avalikku tuntutust (vrd Jh 7:4).

Jeesus seda seisukohta ei jaga. Ta teab, et maailm vihkab Teda (Jh 7:7), ning et selle viha tõeliseks põhjuseks on see, et Jeesuse vastased tegelikult teavad, kes Ta on: «Jah, mind te teate ja teate ka, kust ma olen. Ent mina ei ole tulnud iseenesest, vaid tõeline on Tema, kes minu on saatnud ja keda teie ei tunne.» (Jh 7:28)

Jeesus ei vaja avalikku tuntutust, Ta on juba tuntud. Ja Ta ei ole tulnud mitte selleks, et otsida oma au, vaid et saaks avalikuks see, kes on Ta läkitanud (vrd Jh 7:18).²¹

Siin on peidus midagi märksa enam kui vaid retooriline võtte oma sõnumi veenvuse suurendamiseks.²² Sõnadega «Minu õpetus ei ole minu, vaid Tema oma, kes minu on saatnud» (Jh 7:16) ütleb Jeesus, et tegelik õpetaja, tegelik kõneleja, ei ole mitte üks vähem või rohkem tavaline või erakordne inimene, keda kõnelemas kuuldakse ja õpetamas nähakse, vaid Jumal, kes on Temas inimeseks saanud, Jumala Sõna, kes on Temas lihaks saanud.

Kui juudid imestavad, et Jeesus tunneb Pühakirja ilma, et oleks kunagi õppinud (tõenäoliselt ei pannud nad tol hetkel pühakojas imeks pelgalt seda, et õpetamata mees tähti tundis), siis Jeesus näitab, et Ta on märksa rohkem kui kirjatundja või isegi parim nende hulgast. Jeesus ise on Sõna, Ta on Alfa ja Omega, Ta on kõige, nii nähtava kui nähtamatu Looja (vrd Jh 1:3), s.t Ta on ka Pühakirja tegelik autor – ja samal ajal selle tõeline sisu.

Jeesus ei ole tulnud kõnelema iseendast (vrd Jh 7:18), aga sellegipoolest tunnistab kõik Kiri Temast (vrd Jh 5:39). Jeesus on Isa enda otsene kõne või kiri meile: «Keegi ei ole iialgi näinud Jumalat. Ainusündinud Poeg, kes on Isa rinna najal, Tema on meile teate toonud.» (Jh 1:18)

Siin on nähtav ka analoogia sellega, kuidas Jeesus mõistab juutide pühade tähendust ja otstarvet, kusjuures see lahendab ühtlasi probleemi, mis on paljudel Jeesuse kinnitusega, et Ta «ei lähe üles neiks pühiks» (Jh 7:8). Kui Ta tegelikult ometi läks, kas siis Tema, Jumala Poeg, tõepoolest valetas oma vendadele? Ei, kindlasti mitte, kuna see, et Ta ei lähe Jeruusalemma *pühadeks*, ei tähenda, et Ta ei võiks sinna minna *pühade ajal*. Jeesus ei lähe «juutide püha» pärast, seda [tavaks kujunenud viisil] pühitsema. Aga Ta

²¹ Sarnasel moel ei ole kiriku tõepärasuse tunnistuseks mitte maiste võimukandjate või avaliku arvamuse tunnustus või heakskiit, vaid et kirik teeb selle tegusid, keda ta kuulutab.

²² Umbes nii tõlgendatakse Jeesuse sõnu 1989. aasta Uues Testamendis: «Väljend tähendab säärase küsimuste või probleemide esitamist, mida ainult küsitleja ise suudab vastata, ning nõnda saab auliseks.» (Uus Testament ja Psalmid ehk Vana Testamendi laulud. Tallinn 1989. Lk 278)

läheb ja kasutab pühadeaega ning pühade sümboolset tähendust selleks, et teha avalikuks nende tõeline sõnum ja sisu.²³

Jeesusel pole vaja otsida oma au või tunnustust, kuna need, kes Temasse usuvad, s.t kes teevad Jumala tahtmist, annavad nii Talle kui Isale niikuinii au (vrd Jh 7:17) – ning need, kes Temasse ei usu, ei tee seda ka kogu veenmise peale (vrd Jh 7:34).

See ei tähenda, et terve rahvas oleks olnud üksmeelselt Jeesuse vastu. Nagu juba öeldud, oli lisaks neile, kes olid Tema suhtes vaenulikult meelestatud, ka nii ükskõikseid kui päris palju uudishimulikke (vrd Jh 7:12.31.40–43). Siiski ei piisanud enamuse puhul isegi Jeesuse «otsimisest»²⁴ selleks, et Temasse tõeliselt uskuma hakata.

Põhjus ei ole mitte Jeesuses – ega selles, nagu poleks Ta piisavalt «üldsusele tuntud». Probleem on selles, et juudid – väites end tundvat Jumalat ja Tema sõna – esiteks ei tunne Teda tegelikult (vrd Jh 7:28; 8:19.55; 15:21) ja teiseks ei tee Tema tahtmist, isegi kui see on neile pühadest kirjadest teada (vrd Jh 7:19 – viies käsk – ja Jh 7:22j – teine käsk²⁵).

Jeesuse sõnade tõeline mõte on aga märksa olulisem kui vaid vastaste paikapanemine väitluses. See, mida Ta siin juutidele ütleb – tuletame meelde, et lehtmajadepüha kontekstis, mis viis juudid tagasi Egiptuse orjapõlvest pääsemise ja Jumala kaitse ja hoidmise juurde neljakümne aasta pikkuse kõrberännaku vältel koos kõigi Tema imeliste eneseilmutustega –, on nii Johannese evangeeliumi kui kogu kristliku usu kese: Jeesuse näol ei kõnele ega seisa inimeste ees – nähtavana ja muudegi meeltega tajutavana – mitte keegi muu kui Jumal ise. See on punkt, kus otsustatakse, kes on Jumalast (vrd Jh 1:12 ja Jh 7:17) ning kes on «oma isast kuradist» (Jh 8:44) – kes on tõeline ja püsib tões, nagu Jeesus ise, ning kes elab vales ja ülekohtus (vrd Jh 7:18).

Püha Irenaeus Lyonist (+ 202) ütleb Kristusest kui lihaks saanud Sõnast kõneldes: «Jumala au on elav inimene, inimese elu on aga Jumala nägemine.»²⁶ Eeskätt peab Irenaeus siin silmas Kristust kui Jumala lihakssaanud Sõna, kelles «elab kogu jumalik täius ihulikult» (Kl 2:9) ning keda nähes on inimene näinud Jumalat ennast (vrd Jh 14:7jj). Sellest omakorda tuleneb – ja siin järgib Irenaeus väga järjekindlalt Johannese teoloogiat – see, et inimesest, kes on (ja ainult siis, kui ta on) Kristuses näinud Jumalat ning Ta ära tundnud ja vastu võtnud, saab tõeliselt elav inimene, nii nüüd kui igavesti.

²³ Vt nt, kuidas Jeesus kasutab paasapäha Jh 6, või Tema sõnu lehtmajadepüha viimasel päeval Jh 7:37–39.

²⁴ Sõna ζῆτέω – «otsima», «taotlema» – rohke ja lausa vastandliku tähendusega kasutamine Jh 7 on ilmselgelt taotluslikult irooniline – vrd Jh 7:1.11.18.20.25.30.34.

²⁵ Tundub, et siin kasutab Jeesus küll teatavat retoorilist võtet eesmärgiga naeruvääristada oma vastaste tavapärasest argumenteerimisviisi (umbes samamoodi nagu Mk 7:9–13).

²⁶ Gloria enim Dei vivens homo: vita autem hominis visio Dei. (S. Irenaeus, Adversus haereses IV, 20.7)

Kui Jeesus annab Jh 7:18 mõista, et Ta ei otsi omaenda, vaid selle au, kes Ta on saatnud, siis ei pea Ta silmas mitte ainult tol lehtmajadepühäl Jeruusalemma templis kõneldut, vaid kinnitab, et kõik, mis teostub ja saab avalikuks Tema isikus, on ühe ja sama eesmärgi teenistuses: teha neile, kes Temasse usuvad, nähtavaks ja kogetavaks Jumala arm, tõe, valgus ja kirkus (vrd Jh 1:14.16–18), kusjuures sellisel viisil, et need, kes Ta vastu võtavad, saavad ise kõige selle ning sellest võrsuva tõelise ja igavese elu osaliseks.

Jutluseks

Jõuluaja teise pühapäeva teemaks on EELK Kirikukäsiraamatu järgi «Issanda templis». Teema lähtub esimese lugemisaasta Evangeeliumist (Lk 2:41–52), mis kõneleb Jeesuse jäämisest templisse, kui Ta oli kaheteistkümneaastasena paasapühadeks Jeruusalemma kaasa võetud.

Kirikukäsiraamat avab teemat järgmiselt: «Kristlik kogudus kohtab Jeesust, kogunedes jumalateenistusele kirikusse, Jumala templisse. Seal tänab ja ülistab ta koos taeva inglite ja pühade hulgaga Jumala suuri tegusid.» Siit on võimalik luua seos kolmanda lugemisaasta Evangeeliumiga, mille keskmes on ühelt poolt (vähemalt kaudselt) küsimus, millisel viisil keegi Jeesust «otsib», ning teisalt – kahtlemata määratult tähtsamana – tunnistus Jeesusest, kelles on Jumal ise saanud neile, kes Temasse usuvad, nähtavaks, kogetavaks ja ligipääsetavaks.

Johannese evangeeliumis nimetab Jeesus ise ennast tõeliseks templiks (vrd Jh 2:19–22), Temas on Jumala igavene Sõna lihaks, Isa ainusündinud Poeg inimeseks saanud ja Temas saavad neist, kes Ta vastu võtavad, Jumala lapsed – mitte verest ega lihast, vaid Jumalast endast sündinutena (vrd Jh 1:12j).

Kolmanda lugemisaasta Epistlik (Hb 2:11–15) on seesama tunnistus Jeesusest, kes on võtnud omaks liha ja vere, et neist, kes Tema peale loodavad ja Temasse usuvad, saaksid Tema vennad ja Jumala lapsed. Vana Testamendi lugemine (Sk 3:6–10) kõneleb Kristuse vanatestamentlikust eelkujust, 6. sajandil eKr elanud ülempreestrist Joosuast, kes peab käima Issanda teedel ja teostama Tema tahet ning kellele antakse töötus Vösust, kes viimaks «ehitab üles Issanda templi» (Sk 6:12).

Jutluse võib ehitada üles näiteks järgmiste punktidenä:

1. Jeesus tuleb pühade ajal pühakotta ja õpetab Pühakirja. Siin on peidus äärmiselt jõuline sõnum, mis saab nähtav ja mõistetavaks ainult neile, kes usuvad Jeesusesse kui lihaks saanud Sõnasse, inimeseks saanud Jumalasse: Tema ise on tõeline tempel; Ta on nii Pühakirja autor kui sisu; Tema on see, kellest kõnelevad ja kellele viitavad ka kõik Vana Testamendi pühad ning lunastusloo sündmused, millel need rajanevad.

2. Jeesus ei ole tulnud mitte selleks, et otsida inimlikku au ja tunnustust, avalikku tuntust. Ta ei ole tulnud ka mitte selleks, et maailmaga hästi läbi saades seda jõudumööda paremaks muuta. Jeesuse isik on punkt, kus otsustavalt lahknevad jumalik ja jumalatu maailm, valgus ja pimedus, tõde ja ülekohtus. Jeesus on tulnud, et Jumala au, kirkus, valgus, tõde, arm ja päästev armastus saaksid avalikuks ja ligipääsetavaks, et «ükski, kes Temasse usub, ei hukkuks, vaid et tal oleks igavene elu» (Jh 3:16). Eeskätt tähendab see valiku (ja mitte kompromisside) tegemise nõuet kõigile neile, kes Temaga kohtuvad.
3. Kui Jeesuses saab avalikuks Jumala au ja tõeline elu, siis ühtlasi tähendab see, et kõik need, kes Ta vastu võtavad ja Temasse usuvad, saavad jumaliku au ja kirkuse osalisteks ja kandjateks, nii et ka neis saab reaalseks ja avalikuks elu, mis on Temas (vrd Jh 1:4 traditsioonilises tõlkes). Nagu ütleb püha Irenaeus: «Jumala au on elav inimene, inimese elu on aga Jumala nägemine.»